

[illegible]

գլխավոր նշանակությունը կրեանէ մեր վաճառականները դժուարութիւններու կր հանդիմանայ: Նախապէս իր յուստակերտ որ պարտիկ կառավարութիւնը երեք մաքսատուան պիտի հաստատեն Գարունը դիտարկ վրայ, բայց պարտիկ մաքսային իշխանութիւնները վերջերս որոշեցին ջնջել ներքին մաքսատուանները, և հետեւեալքար երեքն երկուրը ջնջուելու վրայ էին: Այս կերպով վերին նաւահանգիստներուն համար ընտելացած աղբարեւոյնը հարկ պիտի ըլլայ մինչեւ Մօսկովադ տանի և հնո քննուի: Դիտարկութիւն ըրինք պարտիկ կառավարութեան, և արդիւնքը այն եղաւ որ աւժանանկալ կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ, որով մը վաճառականները մաքսային գլխավորութիւնները պիտի ունենան երեք նաւահանգիստներուն մէջ: Պարսկաստանի հետ մը առեւտրական յարաբերութիւններուն ամբողջ խնդիրը մեր ուշադրութեան գլխաւոր առարկան դարձած և, մասնաւորապէս մաքսային տապալցիք խնդիրը, որ այս միջոցի Թէրքանի մէջ կը վարքանդի, և արդիւնքը չեմ կարծեք որ անպատու ըլլայ ըրիտապետութեան կառավարութեան, Թո՛ղ որ ըստանենք այս չափապայտած եւ: Նոր աւարացիքն հետեւեալով ամէնէն աւելի վնասուողը թէյն է, բայց այս մասին թէյք կրնար բարձրագոյն թողոյրել: Իրաւ է որ թէյն միւս վաճառականութիւն կայ Պարսկաստանի և Հնդկաստանի միջեւ, սակայն Պարսկաստանի մէջ թէյին վրայ դրուած մաքսը աւելի չէ քան մեր երկրին մէջ դրուած մաքսը թէյին վրայ: Անգղիայ ամէնէն աւելի նպաստաւորութեան ազգիկ պայմանը կը պահանջէ որ վաճառականութեան համար Պարսկաստանի մէջ և կը յուսով թէ դուռը որցիկ կարգադրութեան մը պիտի յանդիման: Գայով Պարսկաստանի մէջ երկաթուղիներն խնդիրն, ամէնէն գիտցած բանն է թէ Պարսկաստան քանի որ տարի առաջ ուղեցիկ որոշ ժամանակ մը համար զաւոր զինուոր երկաթուղիի շինութիւնը իր երկրին մէջ: Այդ մասին մինք միջառնակելու իրաւունք չենք ունի, այլ միայն թէ իրաւունք ունինք երկաթուղի շինելու կամ շինութիւնը հայկաթեւորելու վրա երկրին հարաւային մասին մէջ: Հետեւաբար Պարսկաստան բաց է նաեւ մեր երկրին դրամագլխին և առեւտրական ձեռնարկութեան առջեւ: Կառքի ճախաներու շինութեան զալով, որոպիս իմ յայտարարելով թէ այդ մասին մեծ յառաջդիմութիւն կ'սպւծէ: Անցեալ տարի Պարսկաստանի հետ կրնանք ընդհանրապէս պայմանագրութիւն մը, որուն առաջամտաւ Թէրքանի մինչեւ Հնդկաստանի ուսմիջ կառավարութեան հետ ընդհանրական շնորհակալական շնորհակալական շնորհակալական խոստովանելու հետքը կ'ստացուի: Պարսկաստանի ներքին: Պարսիկ կառավարութիւնը գիտի վարձու պիտի տայ նոր նշաններով, և վարկիները և պաշտօնականները Անգլիայի պիտի ըլլան: Կը զօժէն 140 միլիոն տեղ շինուած է արքան, Ռուսիոյ կողմէ Պարսկաստանի կողմէ փոխառութիւններուն զալով, որպէս է որ Ռուսիա 1900ին երկու միլիոն անգլ. ֆունտ տուաւ Պարսկաստանի: Մենք ալ պատրաստ էնք ըրաւանագլխ օգնելու: Պարսկաստանի, բայց այդ երկրի նախաւոր մարմնը իմարեք ռուս կառավարութիւն հետ գործ տեսնել, և արդիւնքը յայտարար է: Երբ ըրաւանագլխին այս և այլ յանդիման յայտարարութիւններուն միջոցիկ փակուեցաւ:

ՏԵՌՈՒՐԵԱՆՏ ՆԱԽԱՅԻՆ ՈՒՇԻՐԸ.
— Լուսինայ երեսի, Ժողովին մէջ հար-
ուեսցաւ թէ անգլիական կառավարու-
թիւնը Տերութիւններուն առաջարկու-
թիւն ըրած է նաւային ուժերը պակ-
սեցնելու, և թէ իտալական կառավար-
ութեան կարծիքը ինչ է այդ մասին:
Բարաքին զործոց խորհրդականը
ստաֆանիս թէ իրաւ է որ վարչապետ-
ը, Պալլուքի և ժովային նախարարը
երկրէր յայտարարելոյն Անգլիոյ Ե-
ւրոպայ, Ժողովին մէջ թէ Սենն Բրի-
տանի պատրաստ է զեղջի իր նաւա-
ն ու սպառաքիտութիւնները, և թէ միւս
Եւրոպայի իշխաններ յօտարին նոյնը ընելու,
այց Սենն Բրիտանիան այս ժօք առա-
ջարկութիւն ըրած է Տերութիւննե-
րուն: Իտալիա այդ տեսակ առաջար-
կութիւն մը ընդունած չըլլալով, հե-
ւեւարք պատուիրութիւն ունեցած է
պատուաւոր կամ անպատու պատասխան
ը տալու եւս ինչեւորութիւն մը ընե-
լու: Ե՛նէ ասկան Սեննին Բրիտանիոյ
ըղծէ առաջարկութիւն ըլլայ նաւային
պատարժեմունքներ պակսեցնելու, այդ-
առաջարկութիւնը անպատեհ է պիտի
ուի, որովհետեւ արգէն Իտալիա
երկին քանի մը տարիներուն պակսե-
ւուցած է իր նաւային խալսերը դրա-
սական պատմաւու: Այլու հանգիստ,
տալիա զօրաւոր նաւատորմ մը պէտք
է իր զինքին պատմաւու:

միջինն յաղուման, ժայռեցաւ և ուղղել
ուտաւ Թրքանաշիններուն: Երբ կառքը
մտաւ պապատին բակը, իսկինքն արքա-
յական միմ զորքը պարզեցաւ և ի
Վեհափառութիւն կառքէն իջաւ և ան-
հետ եղաւ պապատին ներքին: Ըմե գա-
ւաւթին մէջ: Ժողովուրդը ծափելով
կ'ապաշէր դուռը, թերեւս պապազա-
մին մէջ վրայ տանելու համար Ն. Վեհա-
փառութիւնը, թայց ճամբորդութիւնը
աւարտած էր, անմիջապէս գոցուեցան
պապատին մեծ դուռները, և «մեծա-
նուն դեպապաշէր իր խաղաղութիւնն
պատգամները երեք յախնացելով ժողո-
վուրդներուն հաղորդելէ վերջ, թաշ-
ուեցաւ իր բնակարանը: Ժողովուրդը
կամաց կամաց ցրուեցաւ խաղաղու-
թեանը:

* * * Թագաւորը և Թագուհին նոյն
իրիկեւոր (Գշ.) Օրեդա գացին «Հեռի
նորի մակինն ներկայացան: Ամեն
փայլուն ունեւորներով լի էր Թառո-
նի վրայ Ն. Վեհափառութիւն ուղեց
այս կերպով ցուցնել թէ իր ճամբոր-
դութիւնէն յոգնուի իր զգապաշէր, ի
կորտ թաղաքապետ հեռագրով չնոր-
հաւորեց Ն. Վեհափառութիւն խաղա-
զաւտ և պատմական ճամբորդութիւ-
ն և Լոսնոնի թաղաքապետին հեռագիր մը
ուղղեց իր քարտուղարին միջոցաւ:

* * * Թագաւորը հրատարակեալ Թրքա-
նապահ Ապաղիսիդի անգաւ Մ. Հիմի
Յակէր յով չանակին մէջ յաղուման
թագաւորին Բարիդ այցելութեան վրայ:
Թողումը Թրքանաշինն հրատարակած
է Լոսնոնի անմահուն թերթին մէջ, և
վերնախերէն Եւրոպեան Տպագրու-
թիւններէ: Բագաւորական գոյն չունի,
հինկանը իր անմահուն տպագրու-
թիւնները միայն կուտայ: «Բարիդ վար-
ժուած է արքայական անցելութիւնն-
րու, և արքաներու այցելոց ցնծա-
թեանը կ'ողջուէ: Երբեք տնտեսած
չէ որ օտար Թագաւոր մը գէշ ընդուն-
ուի Բարիդի մէջ, Բարիցին զեղար-
ուեստապէր է, և զգապ թէ իր քաղա-
քը արքայապալիկ պերճութեան չըջա-
վար մըն է, արքայական և կայսերա-
կան թաղաք մըն է, հետեւապէր ան-
հայց անցնող Թագաւոր մը անդրամուկ
պէս իր պատանին անոր: Բարիդ ի բը-
նութիւնը բարեկերտ դրուագ մըն է
գահնուռ չուրը, և ո և է Թագի չուրը
կը ճառագայթէ կազմ և պատրաստ
լուսապալիկ մը պէս: Վարչական դը-
թեանը տարբեր, սակայն իրեն գե-
ղարուեստանքը կը պարտէ Թագաւոր-
ները:

* * * Տեկի Մեկի, որ բոլոր անգլիա-
կան լրագրութիւններ մէջ ամենէն աւելի
շատ էր պարտի, հետեւեալը կը գրէ
Թագաւորին Բարիդ այցելութեան վը-
րայ. —«Անցեցանք մէջ խնդրներ ու-
նեցած ենք Թրքանաշիններուն հետ, շատ
մասի խնդրներ: Թերեւս յիմարութիւն
պարի ըլլայ յառաջ թէ այլեւս խնդիր
պիտի չունենանք ապագային: Բայց եթէ
գապ Թրքանապի համար տխուր օր մը, և
իւր կերպով պէ գապ, անգլիացի ժո-
ղովուրդը պիտի չմոռայ, պիտի չիշէ
այն ատեն Բարիդի մէջ իր Թագաւորին
եղած ընդունակութիւնը: Մեր դրացի-
ները ցոյց տուին անպաճ մը եւս թէ
Թրքանաշին ժողովուրդը արդարեւ ամ-
բողջ աշխարհի ամենէն չնորային ժո-
ղովուրդն է: Ամբողջ անգլիական Պե-
տութեան մէջ այսօր չգտնուիր Անգ-
լիացի մը, որ պարտաւոր չլլայ ի բո-
լոր արտէ չնորային ըլլալու այդ ժո-
ղովուրդին թաղաքավարութեան:

* * * Թրքանապի նախկին պատերազ-
մական նախարար զօրավար Սիւրէն-
տէն Կորուլի մէջ յաղուման մը գրելով,
կը յայտարար թէ բարեբաւանի իրո-
ւարդութիւն մըն է Թրքանապի համար իրա-
պէս մտերմական յարաբերութիւններ
Թրքանապիդ այն մեծ ազգին հետ որուն
ճառագայթող ողջունքին Բարիդի մէջ:
Զօրավար Չիւրլիտտէն կ'ըսէ թէ իրաւ
է որ Թրքանապիք Թրպտոսն մուգան
են: Սակայն կ'ուրեղէ. —«Բայց մենք
մէջ պիտի ընէինք եթէ այդպիսի բան
իր մեզի պատահէր Մատակաքարի
մէջ: Եթէ զոր օրինակ այն ամենա-
պիտաւ դժուարութիւններէն ետքը, ու-
րոյց յալթեց Թրքանապի արաւա-
տաւորը, զօրավար Տիւշէն Անդանա-
նարիօզի (Մատակաքարի մայրաքաղա-
քը) մէջ պիտի մտնուիային սպայ մը
իրթմէն քանի որ ամալ առաջ նոյն հա-
տատարած իր կուսակը ունենայով չե-
րուսն զօրք, և ըսէր անոր. —«Առաջին
անգամ ան հոս եկայ, և պիտի մնամ»:
Իրթմէն զօրավար Տիւշէն այդ սպային
ծննդէն ընտելով կ'ըզկէին դուռն պիտի
հասնէր, Թրքանապի անխելեւ իրա-
ւունքները պաշտպանելու համար: Գոյն-
ապիտ Մուշաշինի զարմանքին կերպով
իրեցանալանքն արշաւանքը մեր ապգին
ամար նուազատութեամբ մը վերջուր
գործ չենք կրնալ և պէտք է ժողովար
սակայն Անգլիացիք չեն անոր պատա-
նաւատուն, այլ այն անհետաւտն ու-
րի հետ մեր թաղարի, եղևակաւոր

[illegible]

